

Најновија архитектура Београда

Нове грађевине, којих из године у годину има све више у Београду, постепено мењају његову физиономију. Смишљени урбанистички потези, повећана брига о саобраћају, градском зеленилу и парковима, доприноси су у приличној мери бољем постављању појединачних објеката, појачано у ширем центру града, па чак и тамо где су се морале поштовати затечене предратне зграде. А то је урађено, — мора се признати, — са дosta смисла и разумевања. Ипак, треба нагласити да то баш није било увек тако. Примера ради, довољно је сећати се неоправданог заклањања Сењачког природног амфитеатра према Сави предугом, једноличном и високом станбеном зградом. Било је то, уосталом, у почетку доба послератног урбанизма када су се, стицајем околности, извршени гледања на будуће уређење града приказивала као урбанистичке врлине. Сва је срећа што су наши урбанисти постали трезвенији; они опрезно руше што се рушити мора, а њихови текући предлози, иако понекијут пројекти формалистичким тенденцијама, нису без интереса јер покушавају да помире теоретске поставке с реалним могућностима. Сарадња урбаниста с пројектантима појединачних нових зграда постала је приснија и објективнија. Постигнути резултати у том правцу не могу се порећи: они су свакако позитивни и вредни посебне пажње.

Усклађивање фасада нових објеката са постојећима спроводи се са

више успеха и на оригиналнији начин када су они уградjeni него када су замишљeni у слободном поретку. Довољно је упоредити постигнути урбанистички ефекат подизањем неколико развојених нових зграда у Васинoj улици са комплексом слободних станбених блокова на Цвијићевом булевару, па да се на први поглед уочи сложеност естетског проблема када је у питању просторно уобличавање већег броја типских објеката.

Најновија архитектура Београда, посматрана са техничке тачке гледишта, развија се према стварним могућностима наше грађевинске оперативе и индустрије. А те могућности су прилично ограничene, чиме се, бар засад, спутава у извесној мери правилан и логичан развијатак наше архитектуре.

Београдски архитекти су принуђени да своје савремено замишљене концепције изводе, у већини случајева, недовољно савременим материјалима и средствима. Главну одговорност за овакво стање сноси несумњиво наша грађевинска индустрија, која, неповезана и неорганизована у производњи стандардних грађевинских компонената, није у стању да задовољи ни пројектантима ни оперативу. Без потребне продубљене сарадње међу њима не могу се очекивати истински квалитетна и рационална архитектонска решења, којих, — искрено буди речено, — још немамо. Сазнање да је стање ствари такво, намеће озбиљну преоријентацију начина пројектовања и извођења у области архитектуре и грађевинарства.

Код већине нових зграда осећа се извесно формалистичко застрајивање. Мноштво лођа, балкона, бетонских заштита од сунца дато је, по правилу, не као потреба која логично следије из функционалног решења основе зграде већ као последица субјективног става пројектанта према њеном, у многим приликама, наметљивом изгледу. Полихромија фасада је веома омиљена и у значајној мери доприноси оживљавању уличне перспективе.

Несумњиво, најновија архитектура Београда, посматрана са ликовне тачке гледишта и упоређена са архитектуром Београда између два светска рата, изражажија је и свакако допадљивија, јер је инспирирана визуелијум утицјима који се добијају проучавањем просторног уобличавања у земљама развијеног индустриског потенцијала. Угледање на добре примере је увек корисно кад је засновано на правилном одмеравању сопствених снага у односу на примамљиви стандард техничке опреме у већини западних земаља. Са задовољством се мора констатовати да је опасност од несавремених, псевдо - класицистичких

структуре, која су једно време озбиљно угрожавала нашу архитектуру, дефинитивно отстране.

Све у свему, напори који се чине на уређењу Београда и па његовом даљем изградњу ће, без претеривања, о животу интересовању које се поклања његовој будућој целини у склопу са Земуном преко Новог Београда.

Главни удео у овим далекосежним пословима припада несумњиво архитектима. Од њихове спреме и од њихових стваралачких способности зависиће коначни изглед Великог Београда. Потребно је, из тих разлога, признати архитектонску и урбанистичку делатност у целини као стваралачку, а не само у фази идејног пројектовања.

Одговорна друштвена улога архитекте стоји у уској вези са његовим правима и дужностима. Крајње је време да се већ једном исправи погрешно тумачење да је пројектовање привредна делатност.

Самосталан рад архитеката на основу оштре међусобне утакмице утицао ће неоспорно на квалитетну израду пројекта и њиховог извођења и тиме на смишљењу даљу изградњу Београда.

арх. Милан ЗЛОКОВИЋ

СТУДЕНТИ НА ФАКУЛТЕТИМА

Статистика је забележила да је на почетку прошле године на свим факултетима у земљи било 70.385 студената, од чега 40.565 мушкараца и 21.820 жена. Ако се погледа како су заступљене поједине народности, види се да су најбојији Срби — 35.964, затим Хрвати — 15.946, Словенци — 6.898, Македонци — 4.316 и Црногорци — 3.211.

Од других народности најбојији су Мађари — 1.068, затим долазе Бугари — 518, Шипетари — 349, Чеси, Словаци и остали Словени — 626, Румуни и Власи 173, Италијани — 63 и Турци 68. Најмалобројнији су Немци — свега 54.

Да видимо шта каже статистика о годинама старости студената: број студената од 19 и 20 година је приближно исти — између 8.700 и 8.900, а готово је једнак и број студената од 21 и 22 године — између 9.200 и 9.300. Има око 10.500 студената између 26 и 30 година старости, 4.233 студента од 31 до 35 година, а 1.864 студента који су прешли 35 година.

Ево и неколико бројки из којих се види колико је првог јануара 1955. године било апсолвираних студената. Статистика каже да је тога дана укупно био 28.351 апсолвент. Међу њима је било 182 који су апсолвирали 1946. године, 619 из 1947. године, 459 из 1948., 906 студената из 1949. године, 1.637 из 1950. године, 2.094 из 1951. године, 4.510 из 1952. године, 6.888 из 1953. године и 10.661 студент који су апсолвирали 1954. године.

МИЛИЦА РИВНИКАР: Портре